

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 2. 2012, č. j. 5 A 369/2011 - 11,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované, usnesením ze dne 14. 2. 2012, č. j. 5 A 369/2011 - 11, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Městský soud osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) žalobci nepřiznal především proto, že jeho žádost představuje zneužití tohoto institutu.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti označil několik pochybení městského soudu, která jsou podle jeho názoru důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Především soudu vytýká rozpor mezi skutkovými zjištěními a právními závěry, které z nich vyvozuje. Dále namítá značnou

libovůli městského soudu při výkladu právních norem a hodnocení skutkových zjištění, která má výrazně snižovat šanci stěžovatele na ochranu jeho práv. Stěžovatel rovněž namítá neznalost částí českého práva ze strany městského soudu a „*velenepravdivost*“ některých výroků obsažených v odůvodněních jeho rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu se však podává, že „*v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tudíž přípustná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Jak vyplývá z tohoto ustanovení, účastník může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto předpokladů: 1. podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, 2. podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3. doložení nedostatku prostředků pro vedení soudního řízení.

Protože je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo, že o podobných návrzích stěžovatele bylo zdejším soudem rozhodováno již v desítkách případů, je třeba i zde vycházet z konstantní judikatury (viz např. rozsudek ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27, in: www.nssoud.cz), podle níž „*dochází-li ze strany účastníka řízení ke zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat (...). Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné s ohledem na okolnosti konkrétního případu pečlivě posoudit s tím, že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodíní ze strany účastníka řízení musí být řádně odůvodněno.*“

V nyní projednávaném případě je proto klíčové posouzení toho, zda městský soud dostatečně odůvodnil a konkretizoval, v čem spatřuje zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků stěžovatelem. Nejvyšší správní soud má za to, že této svojí povinnosti městský soud dostal, když uvedl konkrétní důvody, pro které nebylo lze vyhovět žádosti o osvobození od soudních poplatků v daném řízení. Vedle počtu vedených sporů, což by samo o sobě nemohlo ještě svědčit o samoučelnosti stěžovatelových podání, městský soud poukázal s ohledem na průběh tohoto sporu (který se podobá obdobným sporům vedeným stěžovatelem proti rozhodnutím žalované o určení či o neurčení advokáta stěžovateli v různých právních věcech, ve věci nečinnosti žalované či nezákonného zásahu z její strany), že stěžovatel v rámci

prostředků procesní obrany zdůrazňuje jakékoli formální nepřesnosti v postupu žalované, lpi na formálním procesu jejich odstraňování, přičemž jeho snahou již není vyřešení samotného sporu, nýbrž neustálé zpochybňování jednotlivých úkonů žalované i soudu; tento postup přitom stěžovatel uplatňoval i v nyní řešené věci. Městský soud konstatoval, že stěžovatel se v této věci domáhá ochrany proti nečinnosti žalované, přitom již listiny zaslané stěžovatelem soudu svědčí o tom, že se o nečinnost nejedná (žalovaná na stěžovatelovu žádost o určení advokáta reagovala a vyzvala ho k doplnění žádosti; přitom právě stěžovatel na tuto výzvu žalované nereagoval a místo doplnění náležitostí své žádosti podal žalobu). Městský soud uvedl, že stěžovatel je přitom přesvědčen, že jeho žádosti jsou vždy opatřeny všemi náležitostmi a nesouhlasí s tím, že by náležitosti jeho podání měla posuzovat žalovaná, když stěžovatel je schopen posoudit je sám a lépe. Jeho postup je opět jen úsilím o jakousi samoučelnou procesní čistotu.

Nejvyšší správní soud ostatně nemohl ani přehlédnout, že se v dané věci stěžovatel domáhá žalobou ochrany proti nečinnosti České advokátní komory, ve věci žádosti o určení advokáta. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele projednávané Nejvyšším správním soudem i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, stěžovatelova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nicméně nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupné na www.nssoud.cz). Takovou povahu však předmětný spor nemá.

Lze tak učinit závěr, že z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu je dostatečně patrné, že plně respektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, založenou na tom, že ve výjimečných případech lze odůvodnit neosvobození od soudního poplatku zneužitím tohoto institutu, a to za podmínky, že toto odůvodnění bude dostatečně konkrétní, rozumné a přesvědčivé.

K dalším námitkám stěžovatele lze souhrnně konstatovat, že většina z nich není vůbec způsobilá zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení (např. vytýkané používání minulého času v odůvodnění, polemika s jinými rozhodnutími stejného soudu atp.). Poslední skupina námitek brojí proti důvodům, pro které stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, které však – jak plyne ze shora uvedeného – vyhodnotil a odůvodnil městský soud správně a v souladu s judikaturou zdejšího soudu.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, věty druhé s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. V případě žalované pak nelze,

z povahy věci, kdy kasační řízení bylo vedeno jen stran toho, zda bude stěžovatel pro řízení před soudem osvobozen od placení soudních poplatků, o procesní úspěšnosti vůbec uvažovat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2012

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu